

ובית הלל אומרים היפוך הדברים: הראייה מעה כסף, והחגיגה שתי כסף.

גמרא:

שנינו במשנה: הכל חייבין בראייה:

ומפרשת הגמרא את לשון המשנה "הכל חייבין בראייה":

"הכל" — לאתויי מאי [את מי בא לשון זה לרבות]?]

מפרשת הגמרא: לאתויי מי שחציו עבד וחציו בן חורין. [עבד שהיה שייך לשני שותפין, ושחרר האחד את חלקו], לחייבו

והטעם שאין אנו מצריכים לחנכו למצות ראייה קודם לשיעור זה, הוא משום שנאמר "שלוש רגלים תחוג לי בשנה", ונתמעט מ"רגלים" כל מי שאין יכול לעלות ברגליו. וכיון שאילו הוא היה גדול ואינו יכול להלך ברגליו היה פטור ממצות ראייה, הרי אף כשהוא קטן אין בו דין חינוך [רש"י]. וראה תוספת ביאור בהערות⁽¹²⁾.

בית שמאי אומרים: קרבן הראייה צריך שיהיה שוה לפחות שתי מעות כסף, ואילו קרבן החגיגה צריך שיהיה שוה לפחות מעה כסף.

מחויב.

ובדבריו כאן מבואר, שאף אמו חייבת לחנכו. ובגליון מהרש"א תמה על זה.

12. ביאור הדברים על פי שיטת החזון איש קטט ג:

נתבאר במשנה לעיל, כל מי שאין יכול לעלות ברגליו שלו בלא משענת או סיוע של אחר, הרי הוא פטור מן הראייה.

קטן שאין פטורו מחמת קטנותו, ואף אילו היה גדול היה פטור, אין בו דין חינוך, ולפיכך: הקטן שאין יכול לרכוב אפילו על כתיפו של אביו ולעלות, אין בו דין חינוך לכולי עלמא.

ולכאורה היה לנו לומר, שאין הקטן בכלל חינוך כל שאינו הולך לבדו בלא סיועו של אביו, הואיל וגדול כעין זה היה פטור; אך הואיל ודרך הילוכו של הקטן אינו כדרך הילוך של גדול, ודרכו שהוא מסתייע באחרים, הרי אף כשמסתייע באביו כדי לעלות, חשוב הוא כמי שיכול לעלות ברגליו, והרי הוא בכלל חינוך. ובדבר זה נחלקו בית שמאי ובית הלל. בית

שמאי סוברים: אף אם רוכב על כתיפו של אביו ועולה חשוב כמי שיכול לעלות ברגליו לגבי קטן. ובית הלל סוברים: רק כשיכול לאחוז בידו של אביו ולעלות, הרי הוא בכלל מי שיכול לעלות ברגליו.

נמצא לפי שיטת החזון איש, שהסיפא של המשנה: "שנאמר שלש רגלים", אינה מדברי בית הלל, אלא היא טעם ונימוק בין לשיעורם של בית שמאי, ובין לשיעורם של בית הלל.

ושיטת הטורי אבן בהבנת הדברים אינה כן, ולדעתו אין חילוק בין שיעורו של קטן לשיעורו של גדול, אלא שסוברים בית הלל, הואיל ואין לחייב מעיקר הדין את הקטן בדין חינוך, כל שאינו יכול להלך ברגליו ואפילו בלי סיוע של אביו — נמצא שאם לא היינו מחייבים את הקטן אלא כשיגדל כל כך שיכול להלך בלא סיוע כלל, לא היה די זמן נותר עד שיגדל כדי לחנכו. ולפיכך אמרו חכמים: כל שיכול לאחוז בידו של אביו, שהוא דומה קצת למי שיכול להלך ברגליו, הרי הוא חייב בדין חינוך, וראה עוד שם ביאור סברת בית שמאי.